

Terminologie ve filosofování

Když filosof formuluje své myšlenky (a zejména když pak své formulace publikuje), musí na jedné straně užívat slov a termínů, které mu umožňují dorozumění s posluchačem nebo čtenářem, ale na druhé straně jim musí dát jisté specifické (a systematické) kontexty, jimiž je odliší od podobných („týchž“) slov a termínů, použitých resp. používaných jinými autory. To musí posluchač nebo čtenář (a zejména interpret) stále brát v úvahu. V jistém smyslu je třeba se při čtení závažného filosofického textu zaposlouchat nejen do formulovaných a sdělovaných myšlenek, ale také do způsobu autorova vyjadřování, do jeho mluvy, ba do jeho „řeči“ (ustaveného a více nebo méně náležitě osvojeného „vlastního“ *logu*). A protože i toto „zaposlouchávání“ může mít, musí mít a má své náležitosti, nastupuje tu vždy celá řada přinejmenším prozatímních pokusů o tzv. vymezení (definice) alespoň některých nejvýznamnějších pojmů (a ovšem především jejich myšlenkových „model“, tj. intencionálních předmětů a také ne-předmětů). K tomu se ovšem interpret potřebuje co nejlépe vyznat jednak v celém konkrétním textu (hlavně v delším, např. v knize), velmi často však i v ostatních autorových textech (čímž ovšem už nutně zabíhá do myšlenkového vývoje autora, což nesmí pominout); v tom může ovšem docházet – a obvykle i dochází – k proměnám významu termínů a slov, leckdy i k výměně pojmových „konstruktů“. Při tom všem si ovšem interpret musí zachovat jistý odstup od interpretovaného textu, protože porozumění textu neznamená vše přijmout, akceptovat, nýbrž především kriticky posoudit. Výsledkem (byť vždy dočasným a takříkajíc „na pochodu“) je alespoň pomocné, instrumentální vytvoření jakési dočasné vlastní, jen k účelům interpretace určené terminologie (resp. „řeči“), s jejíž pomocí se interpret musí pokoušet vyslovit hlavní myšlenky textu jakoby „po svém“, aniž by jeho autora pouze recitoval a jen opakoval jeho formulace.

(Písek, 130904-1.)